

18/07/2024

077-5006206

052-6885006

תלונות שווא נגד שוטרים - איך מתמודדים?

המחלקה לחקירות שוטרים (מח"ש) היא גוף חיצוני למשטרה שתפקידו לבקר ולחקור אנשי כוחות הביטחון כגון שוטרים, שוטרי משמר הגבול ואנשי שב"כ. המטרה היא שמירה על טוהר המערכת וענישה של שוטרים על עבירות שהעונש בצידן הוא מעל שנה. עם זאת, קיימת תופעה פסולה של תלונות שווא כנגד שוטרים כתוצאה מנקמה של עצורים, סכסוכים אישיים ורצון נחקרים לחבל בחקירה בעניינם. עו"ד אסף דוק מסביר במאמר הבא מהי תלונות שווא נגד שוטרים, על דרכי הטיפול של מח"ש ומדוע חשוב כל כך להיוועץ בעורך דין פלילי מבעוד מועד, גם כאשר מדובר בתלונות שווא.

האשמות שווא כנגד שוטרים

שוטרים ואנשי כוחות הביטחון כפופים להליכים משפטיים שונים מאשר שאר האזרחים. שוטרים כפופים למחלקה לחקירות שוטרים (מח"ש) ואם מתקבלת נגדם תלונה, מח"ש היא זו שפותחת בחקירה כנגד אותו שוטר. אנו שומעים על מקרים רבים ובהם שוטרים סרחו והועמדו לדין בגלל שימוש מופרז באלימות, ניצול נגישות למידע פנים, עבירות סמים ועוד. אולם יש מקרים ובהם התלונות הן תלונות שווא, כפי שקורה גם בהליכים משפטיים אזרחיים רגילים. דוגמאות לתלונות שווא הן נחקרת שהתלוננה על שוטר כי במהלך חקירתה נגע בה, אמר לה שאם תשתף פעולה יעזור לה ובסופו של דבר אנס אותה; שוטר שנמצאו בכליו סמים שאדם אחר טמן בלי ידיעתו; עצורים שהתלוננו כלפי שוטרים על שימוש מופרז בכוח במהלך עצירתם או החקירה; נחקרים שהתלוננו כי החוקר השתמש בשיטות חקירה לא חוקיות כגון עינויים ועוד.

רוב המניעים לתלונות שווא נובעים מרצון לנקמה של העצורים והחשודים כנגד שוטרים שהיו מעורבים במקרה שלהם. ידועים גם מקרי נקמה בשוטרים במסגרת סכסוכים אישיים או סכסוכי שכנים. הבעיה היא שגם אם לשוטר ברור כי התלונה מופרכת, המערכת מתחילה לפעול כפי שהיא מחויבת לעשות. גם השוטר הוותיק ביותר עלול לעמוד בפני צעדים אלה:

- מעצר השוטר לעיני חבריו או לעיני בני משפחתו.
- שהייה במעצר וחקירה.
- שחרור בתנאים מגבילים.
- מעצר בית של כמה שבועות כולל הרחקה מהעבודה.
- הוצאה לחופשה כפויה.
- תהליכי שימוע ואף פיטורין.

ההשלכות של צעדים כאלה הן הרסניות. לאדם נגרם נזק למוניטין המקצועי שלו, לקשרים החברתיים ולמשפחתו הגרעינית והמורחבת. הוא עלול לשקוע בדיכאון, לאבד טעם בקריירה המקצועית שלו ולחוש חסר אונים ופגיע. הבעיה היא שגם אם לשוטר ברור שהוא חף מפשע לחלוטין, אנשים מסביב מתחילים לפקפק בחפותו ונגרם לאדם נזק תדמיתי רב שקשה אח"כ לשקם.

השלב הקריטי ביותר הוא שלב החקירה במח"ש. שוטרים חושבים לתומם שאם הם בתוך המערכת הרי החקירה קלה יותר עבורם. אולם גם אם הנחקר הוא חוקר בעצמו ואף בלש, הוא עלול לבצע שגיאות קריטיות לעיתו המקצועי. חשוב מאוד להתייעץ עם עו"ד

18/07/2024

077-5006206

052-6885006

פלילי עוד לפני החקירה ואין להימנע מכך מתוך מחשבה שפנייה לעו"ד היא הודאה באשמה!

טיפול המחלקה לחקירות שוטרים

זהו גוף חיצוני למשטרה שמנוהל על ידי עורכי דין חיצוניים שאינם עובדים במשטרה. המטרה היא ביסוס גוף ביקורת אמין שמפקח על התנהגות השוטרים, חוקר אותם ושופט אותם במקרים שבהם חרגו מתפקידם. המחלקה שייכת למשרד המשפטים ומנהל אותה פרקליט שמעמדו זהה לפרקליט מחוז. במסגרת מח"ש נערכות חקירות של שוטרים, שוטרי משמר גבול ועובדי שב"כ. היחידה הראשית של מח"ש ממוקמת בירושלים וסניפיה מפוזרים ברחבי הארץ. מח"ש פתוחה הן לתלונות פנים של המערכת עצמה והן לתלונות חיצוניות של אזרחים כנגד שוטרים.

מח"ש היא גוף ביקורת שראוי ויהיה קיים במסגרת רשויות החוק, וטוב שהוא מורכב מאנשי מקצוע חיצוניים המפקחים על פעולת המשטרה. עם זאת, קיימת בגישה זו בעייתיות, משום שהאנשים שנחקרים על ידי כוחות המשטרה הם עבריינים ואנשים אלימים שלא מהססים לנקוט בשיטות קיצוניות כדי להתנקם במערכת, כולל חיסול חשבונות על ידי תלונות שווא. מדי שנה מוגשות תלונות שווא רבות כנגד שוטרים ממניעים של נקמה על המעצר והחקירה, מתוך ידיעה שהשוטר זכאי אך ההליך שיעבור קשה מנשוא ועלול לפגוע בשמו הטוב. לכן, גם השוטר האמין, המסור והמקצועי ביותר עלול למצוא עצמו תחת חקירה במח"ש עקב תלונת שווא. כדאי להקפיד על כמה דברים אם זומנתם לחקירה במח"ש:

- יש לזכור שחקירה במח"ש ומסירת הודעה במהלכה היא הליך רשמי שקשה לתקן לאחר מכן. נוסף על כך, בניגוד לאזרחים שזכאים לזכות השתיקה, לא יכול שוטר שנחקר במח"ש להשתמש בזכות זו ולכן עליו להיערך להליך בקפידה.
- לברור מילים בהירות, לענות על כל השאלות בסבלנות ולא לזלזל בשום אופן בשאלות החוקרים.
- אין לשוחח על החקירה ועל המקרה עם עמיתך, גם הטובים ביותר. הם עלולים להיות מוזמנים לחקירה גם הם ויאלצו לספק נתונים.
- אין בשום פנים ואופן לנסות לשוחח עם האדם שהגיש את התלונה ולשכנעו להסיר אותה.
- אין לנסות בשום אופן לנסות לשבשש הליכי חקירה. שוטרים רבים מבצעים את השגיאה הזו מעצם היותם בתוך המערכת והיכרותם עם מאגרי המידע וההליכים השונים. שוטר עלול למצוא עצמו נאשם בשיבוש הליכי חקירה, גם אם בסופו של דבר יוצא זכאי בחקירה המקורית.
- בסמכות מח"ש גם לחקור הליכים פליליים, אך גם הליכים מנהליים ומשמעתיים. כלומר על השוטר להתמודד במקביל עם הליכי שימוע, השעיה, פיטורין ויציאה לחופשה כפויה. לצעדים אלה יש השלכות רבות וכדאי להתייעץ עם עו"ד כיצד לנהוג.

חשיבות איכות הייצוג המשפטי בהליכים נגד שוטרים

חשוב לקבל ייעוץ של עו"ד פלילי בעל ניסיון, הן בהליכים פליליים והן בהליכי משמעת. יש הסבורים כי הרקע המשטרתי שלהם / הקשרים שרכשו במהלך העבודה מגנים עליהם בפני הפרוצדורות אולם ההיפך הוא הנכון. הגופים שאמונים על המשמעת במשטרה, הן בהליך המשמעתי והן בהליך הפלילי, מקפידים על בירור תלונות באופן יסודי דווקא לאור מעמד המשטרה כשומרת חוק. ליווי של עורך דין פלילי חשוב לכל אורכו של ההליך נגד השוטר:

- ייעוץ משפטי לפני החקירה - מהן זכויות השוטר? כיצד אפשר להימנע מהעמדה לדין פלילי? כיצד אפשר להימנע מעונשים

18/07/2024

077-5006206

052-6885006

משמעותיים במסגרת הדין המשמעתית? מה צפוי בכל אחד מההליכים הללו?

□ **הכנה לחקירה במח"ש** - הסבר על תרגילי חקירה ועריכה של סימולציות. גם אם מדובר בשוטר שהיה נוכח בחקירות ואף אם הוא חוקר בעצמו, לא בהכרח הוא מודע לכל תרגילי החקירה הקיימים. יתרה מכך, אלה שחוקרים אותו עלולים להיות מתוחכמים מאוד כדי להגיע לאמת. **ייעוץ משפטי טרם החקירה** וביצוע תרגילי סימולציה עם העו"ד חשובים כדי למפות את כל השאלות האפשריות, כולל היערכות לשאלות מרגיזות ומתישות במיוחד.

□ **ייצוג בפני ערכאות שיפוטיות** - ייצוג השוטרים בהליכים משמעתיים, מנהליים או פליליים בערכאות השונות.

□ **ערעורים** - שוטר יכול לערער על החלטות שנפסקו בבית הדין למשמעת בפני בית הדין לערעורים. כמו כן הוא רשאי לערער על החלטות שנפסקו בהליכים פליליים, כמו כל אזרח אחר.

□ **תביעות נזיקות** - ככלל שוטרים מוגנים בפני תביעה נזיקתית ובלבד שהפעולה בוצעה בתום לב. עם זאת, יש מקרים שבהם הוכח כי הפעולה בוצעה מתוך כוונה לגרום נזק או מתוך אדישות, ובמקרים אלה עלול השוטר לעמוד גם בפני תביעה נזיקתית. על העו"ד הפלילי לבחון את פרטי המקרה ולייעץ לו מהן התביעות שהוא עלול לעמוד בפניהן - משמעת, פלילית, מנהלית ו/או אזרחית. בהחלט יכול להיות מצב שבו השוטר הנהנה מחסינות נזיקתית, אולם יועמד לדין משמעתית/פלילי על אותה פעולה..

זומנת לבירור משמעתית או חקירה במח"ש? צור עימנו קשר בהקדם

מח"ש הוא גוף אמין ומקצועי שתפקידו לבקר ולחקור את כוחות המשטרה בעבירות שהעונש הקבוע בצדן הוא מעל שנה. עם זאת, קיימת תרבות של חיסול חשבונות של עצורים כנגד שוטרים, מה שמביא פעמים רבות לתלונות שווא. הנתונים מראים שרק אחוז קטן מאוד מתוך החקירות שהתנהלו כנגד שוטרים הסתיימו בדין פלילי. התוצאה היא עומס על המערכת והתחמקות של שוטרים שבאמת סרחו ואמורים לעמוד לדין. מומלץ להתייעץ עם עו"ד פלילי בכל מקרה שבו זומנתם לחקירה למח"ש הן כנחקרים והן כעדים.

גם הרשות האמונה על השלטת הסדר כפופה למשמעת, ככל גוף ציבורי אחר. יתרה מכך, דווקא משום שמטרת ישראל מעוניינת לשמור על תדמית נקייה, עלול שוטר למצוא עצמו עומד בפני דין משמעתית גם על חריגה קטנה בתפקידו, מה שלא היה קורה במסגרת ארגון אחר, או במקרים חמורים יותר עלול הוא למצוא עצמו עומד בפני הליך פלילי שנפתח נגדו במח"ש.

אשר על כן, הקפד להיוועץ בעורך דין פלילי בכל מקרה שבו זומנת לבירור משמעתית או לחקירה במח"ש. ההליכים המשמעתיים והפליליים סבוכים, מורכבים ומאפשרים טווח פעולה רחב. כמעט כל אחד מהשלבים בהליכים אלו יכול להוות שלב יציאה מהם ולהיפך. שלב היציאה יכול להיות בגלל הוכחה שאכן לא התבצעה עבירה, אך גם תודות לכשלים בירוקרטיים וביצוע כושל או לא חוקי של אחד מהשלבים שנסקרו לעיל.

היוועצות בעו"ד פלילי הינה קריטית לאורך כל שלביו של ההליך המשמעתית או הפלילי המתנהל נגדך. עורך הדין שייצג את האינטרסים שלך יוכל עוד משלביו הראשונים של ההליך לסכל את האפשרות שתואשם או תורשע בהאשמות שווא וכן במקרים מסוימים אף להביא לביטול ההליך שנפתח נגדך. בכל מקרה של חשד בביצוע או מעורבות בעבירה, הצורך בייעוץ משפטי מקצועי הוא הכרחי. עורך הדין יוכל להקטין את כובד הראיות נגדך ולהביא לתוצאות המיטביות בתיק בכך שסייע לך לגבש גרסה עקבית שעשויה להיות ההבדל בין הרשעה לזיכוי.

משרדנו מעניק לשוטרים ייעוץ וליווי בכל שלבי הבירור המשמעתית וכן ייצוג משפטי בפני בית הדין למשמעת של המשטרה (ביד"ם). בתחום הדין הפלילי, משרדנו עוסק בהכנת השוטרים לחקירתם במחלקה לחקירות שוטרים, מלווה אותם בהליך השימוע הפלילי בפני מח"ש במטרה לשכנעם להימנע מהגשת כתב אישום ולסגור את התיק נגדם, וכן מייצגם בהליכים פליליים בבתי המשפט בכל

18/07/2024

077-5006206

052-6885006

הערכאות ובכל רחבי הארץ.

משרדנו עוסק בייעוץ, ליווי וייצוג שוטרים בפני הליכים משמעתיים ופליליים מזה תקופה ארוכה ובכך שומר נאמנה על הזכויות והאינטרסים שלהם תוך לחימה עיקשת, רציפה ובלתי מתפשרת במנגנונים השונים עד לכיבוש היעד לשביעות רצונם. במידה וזמנת לחקירה או הוגש נגדך כתב אישום - פנה ללא דיחוי להתייעצות עימנו בטלפון **052-6885006** או השאר פרטים ונשמח לסייע ולהציע לך מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.